

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Universitat Autònoma de Barcelona

LES POLÍTQUES FAMILIARS COM APOSTA DE FUTUR

Treball de Fi de Grau de Sociologia

Alumna: Ariadna Peralta Lladó

Tutor: Francesc Muñoz Pradas

Curs 2013-2014

Índex

Introducció	3
Possibles explicacions sociològiques a les tendències i projeccions demogràfiques	4
Reflexions finals: les polítiques familiars com aposta pel futur	8
Bibliografia	9
Fonts estadístiques	9
Annex 1: Metodologia de preparació de la nova taxa de dependència de fills a càrrec	11

Introducció

La incertesa i el debat sobre el futur encaix de l'Estat del Benestar, tal com l'hem conegut fins ara, en les estructures sociodemogràfiques de població envellida a les quals ens encaminem des de fa unes dècades està a l'ordre del dia. Per contribuir al debat molt modestament, en aquest treball de fi de grau pretenc apuntar algunes de les possibles vies per entendre millor la relació entre les tendències demogràfiques, els canvis econòmics, polítics i socioculturals i la configuració dels Estats del Benestar, a partir de l'exemple que ens proporcionen Suècia, Itàlia i Espanya pel cas concret de les polítiques familiars.

Aquesta qüestió s'ha considerat pertinent perquè les tendències a l'augment de l'esperança de vida i la baixa fecunditat interpel·len directament l'univers del treball de cura. Un treball de cura que planteja una pregunta fonamental: qui l'ha de proveir? Les famílies, com ha passat i passa (i aquí en comptes de família hauríem de dir dones)? O bé és l'hora que els Estats del Benestar intervinguin amb més contundència? Si és l'hora dels Estats del Benestar, és amb les polítiques familiars que toca intervenir-hi.

Precisament, la recerca s'ha restringit a Europa pel fet que és la regió del món on tant les tendències demogràfiques com l'Estat del Benestar es troben més consolidats. L'elecció de l'Estat Espanyol em sembla justificable en la mesura de l'interès pel que passa al lloc on vivim. El cas italià té interès per les similituds socioculturals amb l'espanyol, i a la vegada perquè les tendències demogràfiques s'hi troben, en canvi, més aguditzades. Finalment, el cas suec resulta pertinent perquè sovint s'ha presentat com un exemple a seguir, amb un pes important de les polítiques familiars, considerades usualment innovadores, i unes tendències demogràfiques més estables; com veurem al llarg de l'argumentació, tot i les peculiaritats de cada Estat, aquesta triple elecció permet contraposar dos models diferenciats.

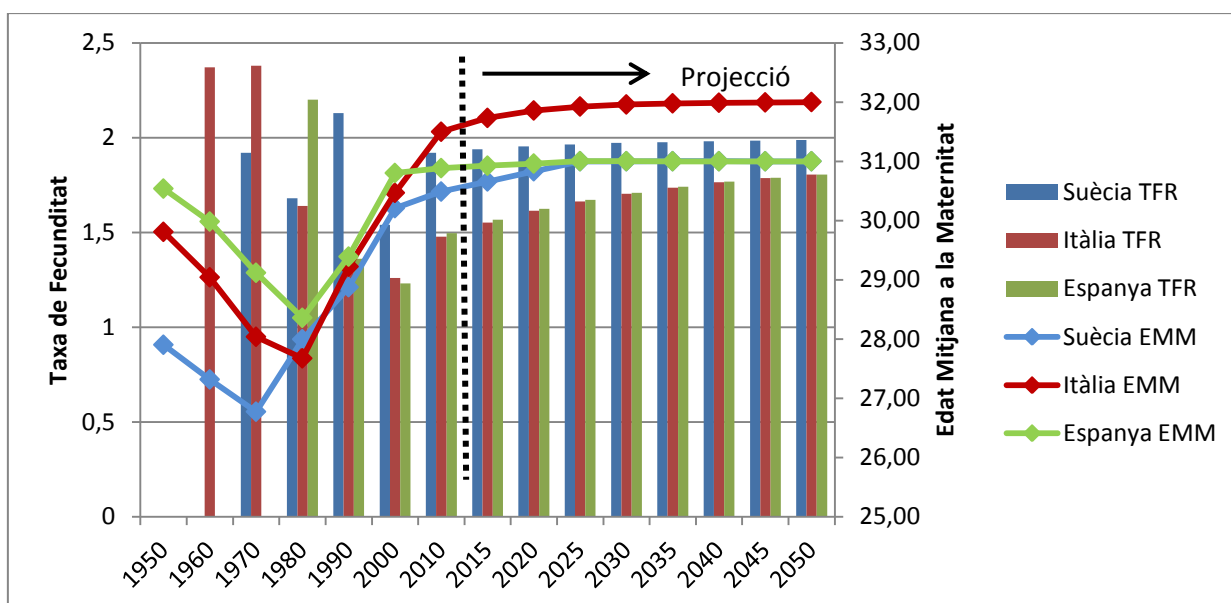
Per abordar-ho, en primer lloc, es mostren algunes de les principals tendències demogràfiques d'interès per la qüestió de les polítiques familiars als tres Estats escollits, és a dir, la taxa general de fecunditat i l'edat mitjana a la maternitat, pel període de 1950 a 2050 i a partir de les projeccions demogràfiques de les Nacions Unides. A més a més, amb l'elaboració d'una taxa de dependència infantil pròpia, es relacionen les tendències demogràfiques amb alguns dels canvis principals que s'han donat en el si de les famílies europees, com l'augment de l'ocupació femenina, l'ús de la contracepció i el rol de polítiques familiars, amb especial atenció a les diferències entre els tres Estats. Finalment, a tall de conclusió es planteja una reflexió sobre la importància que aquestes polítiques podrien tenir en un futur, sempre considerant les projeccions demogràfiques.

Possibles explicacions sociològiques a les tendències i projeccions demogràfiques: el control reproductiu, l'augment de l'ocupació femenina i les polítiques familiars¹

Les projeccions de les Nacions Unides fins al 2050 apunten que les tendències demogràfiques que ja s'estan observant en l'actualitat semblaria que tendrien a créixer lleugerament o estabilitzar-se pels tres Estats europeus escollits però també per la majoria d'Estats del món. Aquestes principals tendències són l'envelliment de la població, en relació bàsicament amb l'augment de l'esperança de vida i el descens de la taxa de fecunditat; el que en demografia remet a la teoria de la segona transició demogràfica proposada per Lesthaeghe i van de Kaa (van de Kaa, 2002). Considerant que aquesta recerca se centra en les polítiques familiars, resulta pertinent posar el focus en la taxa de fecunditat, que complementarem amb altres dades demogràfiques com l'edat mitjana a la maternitat.

Com podem veure a la II·lustració 1, a partir del 2010 i amb les projeccions demogràfiques fins al 2050, tant per la taxa de fecunditat com per l'edat mitjana a la maternitat hi ha una tendència a créixer lleugerament i a estabilitzar-se. Tanmateix, trobem especificitats pròpies de cada Estat. Per una banda, tots tres Estats en l'actualitat tenen unes taxes de fecunditat que no arriben a la taxa de reemplaçament, situada a 2'1 fills/dona. Aquí cal però remarcar una diferència molt clara: actualment, la taxa de fecunditat és gairebé 0'5 punts més alta a Suècia, també possiblement perquè des dels anys 70 ha fluctuat molt menys (mínim 1'54, màxim de 2'13) que les taxes de fecunditat d'Itàlia i Espanya, les quals en qüestió de 40 anys per Itàlia i de 20 anys per Espanya han passat de 2'37 i 2'2 f/d respectivament al voltant de 1'25 f/d per l'any 2000.

II·lustració 1 Taxa de Fecunditat i Edat Mitjana a la Maternitat (període 1950-2050)

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de United Nations (2014a) i Eurostat (2013)

¹ Diversos autors com van de Kaa (2002) o Esping-Andersen (2004) han assenyalat que tots aquests canvis tenen a veure amb el procés d'individualització o els canvis en els desitjos pel que fa al nombre de fills, per exemple. Ara bé, per la dificultat d'observació d'aquests plantejaments, s'ha cregut pertinent centrar-se en les tres possibles explicacions proposades a l'apartat.

Partint d'aquest escenari, pel 2050 en les projeccions mitjanes s'espera que la mitjana europea de la taxa de fecunditat remunti d'un 1'42 pel període 1995-2000 fins a un 1'84. Tot i això, Itàlia i Espanya es preveu que continuaran per sota d'aquesta mitjana, a 1'79; i és que és impossible remuntar la taxa actual, molt baixa, al voltant de 1'50. En canvi, Suècia es troba per sobre de la mitjana europea: en l'actualitat ja arriba a un 1'92 i s'espera que fregui la taxa de reemplaçament pel 2050 amb un 1'98 (UNPD, 2002).

Per altra banda, l'edat mitjana a la maternitat venia baixant sostingudament des d'abans de 1950 i rondava els 27-28 anys, però a partir dels anys 70 per Suècia i dels 80 per Itàlia i Espanya, comença a augmentar considerablement, estabilitzant-se al voltant dels 31 anys de mitjana per Suècia i Espanya des dels 2000. Per Itàlia, encara s'espera que pugui sostingudament fins arribar als 32 anys pel 2050². Tal com apunten diversos autors (van de Kaa, 2002; Esping-Andersen, 2004) però, l'augment de l'edat mitjana a la maternitat no té efectes clars sobre la taxa de fecunditat i hi ha importants variacions entre Estats. Cal doncs, buscar altres vies d'explicació no estrictament demogràfiques.

Seguint la literatura especialitzada, tres factors poden explicar principalment aquest augment de l'edat mitjana a la maternitat i el descens brusc de la taxa de fecunditat, malgrat que ambdues s'estabilitzin en les projeccions fins el 2050. En primer lloc, destaca el control sobre la sexualitat i la reproducció: els avenços en la contracepció han propiciat el control total sobre la fecunditat. Així doncs, les dones (i les parelles) poden decidir en quin moment volen formar una família i tenir fills; el moment adequat sol coincidir amb la possibilitat de tenir un lloc de treball mínimament estable i, considerant l'allargament de l'etapa estudiantil i les dificultats d'accés a treballs allunyats de la precarietat, l'edat mitjana a la primera maternitat i a la maternitat en general es posposen (Sundström, 2001; van de Kaa, 2002; Esping-Andersen, 2004).

En segon lloc, en estreta relació amb el primer punt i encara amb més rellevància, l'augment de la presència femenina al mercat de treball en les últimes dècades és un factor clau a l'hora d'intentar comprendre les tendències demogràfiques observades. Aquest augment ve explicat principalment pel control de la fecunditat ja comentat i pels desitjos de moltes dones, sobretot de les que han estudiat, de no renunciar a un projecte laboral (Sundström, 2001; Torns, Carrasquer, Parella, 2007); però també, com adverteixen altres autors, per la necessitat creixent del doble salari per evitar el risc de pobresa de les famílies (Esping-Andersen, 2004).

Malgrat això, a la Il·lustració 2 es presenten unes dades que semblarien indicar que cal buscar noves explicacions per comprendre millor com la major presència de les dones al mercat de treball podria tenir un impacte en les taxes de fecunditat. Si només observem les variacions en l'ocupació femenina al llarg de la dècada dels 90 per Itàlia i Espanya en relació amb la taxa de dependència infantil³, sí que sembla que l'ocupació femenina influeixi directament en la fecunditat perquè la taxa d'ocupació ha pujat al llarg de la dècada i, per contra, la taxa de dependència infantil ha baixat també en la mateixa proporció: 20% per Itàlia, 40% per Espanya.

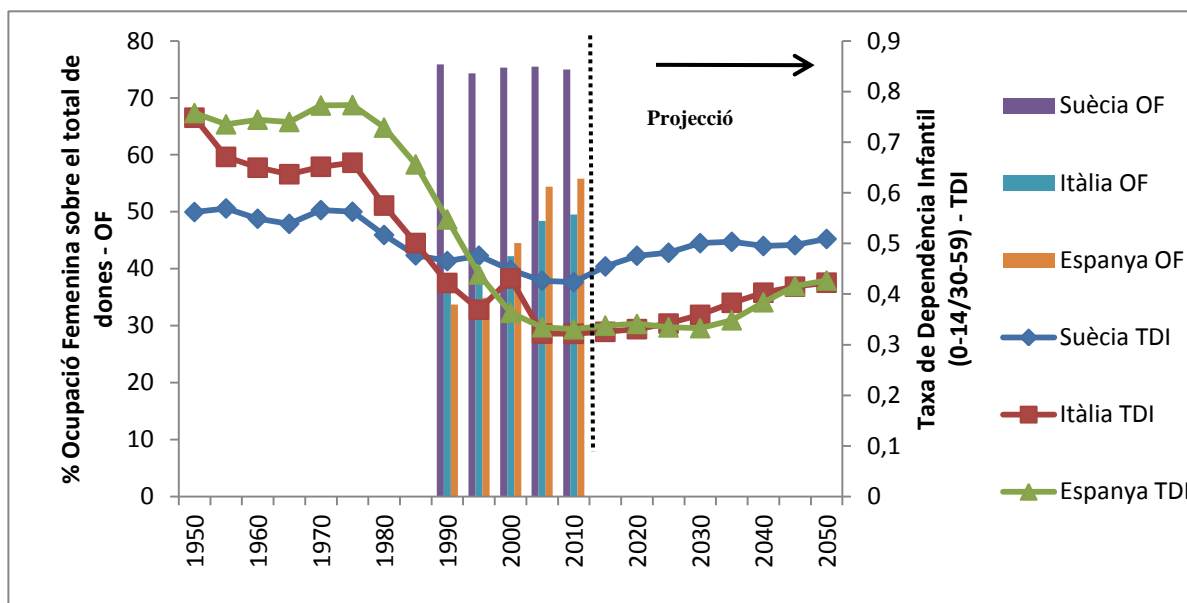
---

² Per complementar les dades sobre l'edat mitjana a la maternitat, resulta pertinent observar també l'edat mitjana a la primera maternitat. Seguint dades de l'OECD (2012a) aquesta se situava l'any 2009 a 28'4 per Suècia i a 29'7 i 29'9 per Espanya i Itàlia respectivament.

³ En aquest treball s'ha elaborat una taxa de dependència infantil que considera els infants de 0 a 14 al numerador i els adults de 30 a 59 al denominador. Per veure la discussió metodològica d'elaboració de la taxa, anar a l'annex 1.

Ara bé, si observem el cas suec, podem veure que seria precipitat establir relacions directes entre ambdós fenòmens a nivell general, ja que la taxa d'ocupació femenina és molt més elevada que als dos Estats mediterranis, mantenint-se al voltant del 70-75% per aquesta dècada i, en canvi, la taxa de dependència no ha baixat tant, més aviat ha tendit a estabilitzar-se. De fet, al llarg del període de 1950 a 2050 tindria menys de 0'2 punts de variació; per contra, per Espanya i Itàlia, la variació entre 1975 i 2005 ja ha estat més del doble, al voltant de 0'45 punts. Tal variació suposa que la proporció d'infants per cada 100 adults de 30 a 59 anys ha arribat a reduir-se gairebé a la meitat.

Il·lustració 2 Ocupació Femenina i Taxa de Dependència Infantil (període 1950-2050)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de United Nations (2014b) i d'Eurostat (2014)

Evidentment, això posa en entredit la clara relació entre ocupació femenina i taxa de dependència i, en conseqüència, entre ocupació femenina i descens de la taxa de fecunditat. Continuant en el món del treball, una de les possibles explicacions per comprendre millor aquesta relació entre ocupació i fecunditat seria que a Suècia hi ha molta més ocupació femenina a temps parcial, fet que facilita la conciliació entre la vida familiar i la vida laboral i que les dones no hagin de renunciar a cap dels dos projectes de vida; evitant, però, qüestionar la divisió sexual del treball existent (Torns, 2011; Moreno, 2011).

Tot i això, les dades ens mostren que, de moment, l'augment del temps parcial, que s'està generalitzant a Europa, no sembla tenir un impacte directe en l'augment de la fecunditat: Itàlia és l'Estat de l'OECD on el temps parcial ha crescut més en els últims trenta anys (OECD, 2013a), però com ja hem vist les taxes de fecunditat han fins i tot patit un descens. En canvi, malgrat que Suècia és on més ha caigut el temps parcial femení, la taxa de fecunditat s'ha mantingut estable i es manté per sobre de la mitjana europea.

En tercer lloc, s'ha considerat com a factor rellevant en referència a les formes que pren la fecunditat als diferents Estats, i fins i tot fonamental, el paper de les polítiques familiars, atès que incideixen clarament a l'hora d'articular les possibles interaccions i conciliació entre la vida familiar, la vida laboral, els desitjos i el benestar de les persones (Flaquer, 2000; Esping-Andersen, 2004).

Seguint Flaquer (2000), les polítiques familiars en relació amb la infància es poden dividir en tres grans grups: subsidis familiars per fills dependents a càrrec; polítiques per facilitar la conciliació, és a dir, guarderies i permisos; i mesures fiscals, principalment exempcions. Tractarem aquí les dues primeres per ser les més estretament relacionades amb la fecunditat i amb el benestar de les persones, perquè les mesures fiscals, en canvi, poden ser altament regressives (Esping-Andersen, 2004).

Pel que fa als subsidis a les famílies amb fills dependents a càrrec de 3 a 12 anys, a Espanya i Itàlia des de la seva implantació han estat “means-tested”, és a dir, segons la renda bruta de la família i segons la renda neta de la llar respectivament. A més a més, destaquen amb quanties de les més baixes de la UE. En canvi, a Suècia són subsidis universals i amb quanties considerables, tot i que tampoc no són de les més altes de la UE (OECD, 2013b).

Pel que fa a les mesures preses per facilitar la conciliació entre la vida laboral i la familiar, aquestes polítiques han pres un lloc més important en les últimes dècades a causa de la major participació de les dones al mercat de treball com ja hem vist. Per una banda, pels permisos de parentalitat, maternitat i paternitat, a partir de les dades facilitades per l’OECD (2012b), dins de la UE hi ha una gran variabilitat d’opcions pel que fa a la durada i la quantia, però el més destacable, que diferencia clarament Suècia d’Espanya i Itàlia, és que Suècia ha apostat per uns permisos igualitaris entre homes i dones: 60 dies intransferibles per a cadascú més 480 dies a repartir, amb un incentiu perquè els homes els agafin (“gender-bonus”); és a dir, que si la parella es reparteix aquests 480 dies igualitàriament es cobra més quantia. En conseqüència, la ràtio d’homes que agafen el permís parental per cada 100 dones a Suècia arriba a 77, la segona ràtio més alta després d’Islàndia (a 89). Per contra, a Itàlia, per començar, només existeixen els permisos de maternitat (20 setmanes). A Espanya, els homes sí que agafen els permisos de paternitat de 15 dies, que representen un 45’17% del total de permisos, però no agafen els de parentalitat perquè estan inclosos dins les 16 setmanes del permís de maternitat; seria la mare qui hauria de transferir-ne doncs una part i esdevé un cas anecdòtic: 1’7% el 2013 (Seguridad Social, 2014).

Per altra banda, és pertinent parar atenció a les guarderies de 0 a 3 anys. Si ho mirem des del punt de vista de la despesa pública, l’any 2009 aquesta representava un 0’55% del PIB per Espanya i un 0’65% per Itàlia; en canvi era més del doble per Suècia, amb un 1’42% del PIB, essent el 3r Estat d’Europa amb més despesa d’aquest tipus (OECD 2013c). Tot i aquestes diferències, des del punt de vista de la matrícula dels infants de 0-3 anys en guarderies (tant públiques com privades), pel 2010 a Suècia era del 47%, a Espanya era del 40% però a Itàlia era el 25% (OECD, 2013d).

Havent vist les formes diferenciades que prenen les polítiques familiars en els tres Estats, convé mobilitzar la teoria sociològica que ens dóna pistes per comprendre-ho. Pfau-Effinger (2005) concep les diferències en el pes de la despesa en polítiques familiars segons (1) els valors familiars, que tenen a veure amb l’estructura familiar, la divisió del treball per gènere i el que es considera desitjable pels infants, i (2) els valors del rol de l’Estat del Benestar, que tenen a veure amb quin paper ha d’assumir aquest en la provisió de la cura i, en general, amb els drets socials assolits en una societat. En definitiva, la concepció de la cura que es té en relació amb la interacció entre l’esfera pública i l’esfera privada.

Per aquesta autora, Suècia s'adequaria al model de “doble sustentador i externalització de cures”, promovent especialment els centres de cura i la tornada al mercat de treball per part de les dones. Aquest model cultural de família correlaciona amb el règim de benestar socialdemòcrata, amb un Estat del Benestar fort, amb molta despesa social i que aposta per la universalitat (Esping-Andersen, 1990). En canvi, Espanya i Itàlia s'adequarien més al “model de doble sustentador i família extensa”, on ambdós membres treballen a jornada completa, hi ha doncs poc temps parcial (tot i que semblaria que a Itàlia podria estar canviant), i pocs serveis de cura externalitzats, principalment perquè s'atribueix el rol de cura a la família (àvies, per exemple); correlacionen doncs amb el règim de benestar mediterrani, amb un Estat del benestar dèbil, poca despesa social i una forta xarxa de solidaritat informal.

Reflexions finals: les polítiques familiars com aposta pel futur

A partir del que hem vist i reprenent l'objectiu d'aquest treball, és a dir, apuntar algunes de les possibles vies per entendre millor, en el cas concret de les polítiques familiars, la relació entre 1. les tendències demogràfiques, 2. els canvis econòmics, polítics i socioculturals i 3. la configuració dels Estats del Benestar, a tall de conclusió semblaria que aquestes polítiques podrien ajudar a facilitar la conciliació de la vida laboral amb el projecte de la maternitat, sobretot si considerem les diferències observades pels tres Estats escollits: Suècia destina en general el doble de despesa en les polítiques familiars que Itàlia i Espanya i té una tradició molt més arrelada d'Estat del Benestar; aquestes facilitats podrien tenir relació amb el fet que la taxa de fecunditat sueca, tot i haver caigut pel període 1950-2000, ho ha fet molt més sostingudament i també amb el fet que es recuperaria en les projeccions demogràfiques més que no pas l'espanyola i la italiana, situant-se a prop de la taxa de reemplaçament.

Convé remarcar que aquesta conclusió es concep com una possible via per a investigacions futures i en cap cas com a afirmació. Per una banda, atès que resultaria necessari aprofundir més rigorosament en l'evolució de les polítiques familiars des dels seus inicis, considerant les arrels històriques i polítiques pròpies de cada Estat, i complementar-ho amb més dades demogràfiques, malgrat la dificultat que sovint suposa trobar-les per períodes passats. Per altra banda, perquè l'interès de la recerca no ha estat presentar les polítiques familiars estrictament com a mesures pronatalistes. Tal com adverteix Sundström (2001), tot i semblar que les polítiques familiars podrien ajudar a facilitar la conciliació de la vida laboral amb el projecte de la maternitat, probablement els desitjos de les pròpies dones suposen un sostre que impediria que les taxes de fecunditat augmentessin tant com el que seria necessari pel reemplaçament de la població.

Tanmateix, les polítiques familiars haurien de ser una aposta de futur pels Estats del Benestar, especialment per aquells que, com Itàlia i Espanya, no s'han preocupat de promoure-les perquè la forta xarxa de solidaritat familiar permetia uns arranjaments propis malgrat les altes taxes de fecunditat i de dependència infantil. Dos motius ens semblen fonamentals: el primer, que els canvis culturals, econòmics i socials, com podria ser una major ocupació femenina, ja no permeten aquests arranjaments, que es fan gairebé insostenibles tot i el descens acusat de les taxes (Flaquer, 2000). El segon, i en relació amb el primer, que les polítiques familiars porten al centre del debat de les desigualtats socials: no només de classe, sinó també de gènere i d'ètnia. Convertir-les en aposta de futur podria suposar, doncs, avançar cap a una societat amb més benestar i més justa.

Bibliografia

Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. New Jersey: Princeton University Press.

Esping-Andersen, G. (2004). “La política familiar y la nueva demografía”. *Consecuencias de la evolución demográfica en economía*. Mayo-Junio 2004 n°815. ICE

Flaquer, Ll. (2000). *Las políticas familiares en una perspectiva comparada*. Colección de Estudios Sociales, n° 3. Fundació La Caixa: 2000.

Moreno, S. (2008). “Els usos socials del temps a Catalunya” a *VVAA Condicions de vida i desigualtats a Catalunya 2001-2005*, Vol.1, Barcelona, Mediterrània. Parella, Sònia (2003). “La inserción laboral de la mujer inmigrante en los servicios de proximidad en Catalunya”. *Revista Internacional de Sociología*, n° 36.

Pfau-Effinger, B. (2005). “Welfare States policies and the development of care arrangements”. *European Societies* 7(2) 2005: 321-347.

Sundström, K. (2001). “Can governments influence population growth?”. *Observer* n°229. November 2001. OCDE Spotlight: Healthcare Fertility.

Torns, T. et al. (2007), “Les dones al mercat de treball a Catalunya (capítol 4) a Torns et alli, *Les dones i el treball a Catalunya: mites i certeses*, Barcelona, Institut Català de les Dones.

Torns, T. (2011). “Conciliación de la vida laboral y familiar o corresponsabilidad: ¿el mismo discurso?” a *RIDEG*. *Revista Interdisciplinar de Estudios de Género*, n° 1.

United Nations Population Division - UNPD (2002). “World Population Prospects. The 2002 Revision. Highlights.” *ESA/P/WP. 180*. 26 February 2003.

van de Kaa, D. (2002). *The Idea of a Second Demographic Transition in Industrialized Countries*. Paper presentat al Sixth Welfare Policy Seminar of the National Institute of Population and Social Security. Tokyo: 29 January 2002.

Fonts estadístiques

Eurostat (2013). “Total fertility rate 1960-2000 (live births per woman)”. European Commission: Statistics Explained. [Recurs en línia] Recuperat el 04/05/14 des de

[[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Total_fertility_rate,_1960-2011_\(live_births_per_woman\).png&filetimestamp=20130129121040#filehistory](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Total_fertility_rate,_1960-2011_(live_births_per_woman).png&filetimestamp=20130129121040#filehistory)]

Eurostat (2014). “Employment rate by sex”. [Base de dades en línia] Recuperat el 05/05/14 des de

[<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&language=en&pcode=tsdec420&toolbox=type>]

OECD (2012a). *SF2.3: “Mean age of mothers at first childbirth”*. *OECD Family Database*. [Base de dades en línia] Recuperat el 18/04/14 des de

[<http://www.oecd.org/els/soc/SF2.3%20Mean%20age%20of%20mother%20at%20first%20childbirth%20-%20updated%20240212.pdf>]

OECD (2012b). “PF2.1: Key characteristics of parental leave systems”. *OECD Family Database*. [Base de dades en línia] Recuperat el 18/04/14 des de

[http://www.oecd.org/els/family/PF2.1_Parental_leave_systems%20-%20updated%20%2018_July_2012.pdf]

OECD (2013a). “LMF1.6: Gender differences in employment outcomes”. *OECD Family Database*. [Base de dades en línia] Recuperat el 18/04/14 des de

[<http://www.oecd.org/els/family/LMF1.6%20Gender%20differences%20in%20employment%20outcomes%20-%20updated%20290713.pdf>]

OECD (2013b). “PF1.3: Family cash benefits”. *OECD Family Database*. [Base de dades en línia] Recuperat el 18/04/14 des de

[http://www.oecd.org/els/family/PF1_3_Family_Cash_Benefits_Aug2013.pdf]

OECD (2013c). “PF3.1: Public spending on childcare and early education”. *OECD Family Database*. [Base de dades en línia] Recuperat el 18/04/14 des de

[<http://www.oecd.org/els/family/PF3.1%20Public%20spending%20on%20childcare%20and%20early%20education%20-%2020290713.pdf>]

OECD (2013d). “PF3.2: Enrolment in childcare and pre-schools”. *OECD Family Database*. [Base de dades en línia] Recuperat el 18/04/14 des de

[<http://www.oecd.org/els/family/PF3.2%20Enrolment%20in%20childcare%20and%20preschools%20-%2020290713.pdf>]

Seguridad Social (2014). “Prestación de maternidad y prestación de paternidad”. *Estadísticas, presupuestos y estudios. Ministerio de empleo y seguridad social*. [Base de dades en línia] Recuperat el 19/04/14 des de [http://www.seg-social.es/Internet_1/Estadistica/Est/Otras_Prestaciones_de_la_Seguridad_Social/index.htm]

United Nations (2014a). *World Population Prospects. The 2012 Revision. Excel Table. Fertility Data*. [Base de dades en línia] Recuperat el 04/05/14 des de

[<http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/dataset/fertility/wfd2012/MainFrame.html>]

United Nations (2014b). *World Population Prospects. The 2012 Revision. Excel Table. Population Data*. [Base de dades en línia] Recuperat el 04/05/14 des de

[<http://www.un.org/en/development/desa/population/publications/dataset/fertility/wfd2012/MainFrame.html>]

Annex 1: Metodologia de preparació de la nova taxa de dependència de fills a càrrec

La child-dependency ratio (CDR) convencional permet veure la pressió que els dependents més joves exerceixen sobre els sectors de la població que es consideren en edat productiva. Clàssicament,

$$\text{CDR 1} = (\text{població de 0 a 15 anys} / \text{població de 16 a 64 anys}) \times 100$$

A més a més, a les Nacions Unides (NNUU) presenten CDR amb algunes variacions en la definició de la població dependent “infantil”, considerant l’allargament de l’adolescència i la primera joventut, i també considerant variar la forquilla d’edat de la població en edat productiva. Així doncs, presenten aquestes CDR modificades:

$$\text{CDR 2} = (\text{població de 0 a 19 anys} / \text{població de 20 a 64 anys}) \times 100$$

$$\text{CDR 3} = (\text{població de 0 a 19 anys} / \text{població de 20 a 69 anys}) \times 100$$

$$\text{CDR 4} = (\text{població de 0 a 24 anys} / \text{població de 25 a 64 anys}) \times 100$$

$$\text{CDR 5} = (\text{població de 0 a 24 anys} / \text{població de 25 a 69 anys}) \times 100$$

La preparació de la nova taxa de dependència s’ha cregut necessària perquè tant la CDR clàssica com les diverses taxes proposades per les NNUU tenen certs límits que no permeten copsar la realitat de moltes famílies als Estats escollits. El límit principal és que no seleccionen prou afinadament la població que sufraga els costos de la primera infància, atès que la major part dels costos no estan socialitzats (a excepció de l’educació obligatòria i la sanitat) i recauen en les famílies. Per tant, les franges d’edat proposades a les taxes de les NNUU (20-64; 20-69; 24-64; 24-69) no semblen adequar-se a la franja d’edat de la major part dels progenitors que mantenen els seus fills. Més aviat han estat concebudes pensant en “població activa”, per consegüent, també en “costos socialitzats”.

La proposta que es fa en aquest treball és la de considerar una població activa que sufraga els costos de la infància amb una forquilla d’edat de 30 a 59 anys. L’inici als 30 anys és argumentable perquè, per una banda, seguint dades de l’OECD (2012a), per l’any 2009 l’edat mitjana a la primera maternitat es trobava pels 3 Estats escollits a 28’4 anys per Suècia, 29’7 per Espanya i 29’9 per Itàlia. Per l’altra, sociològicament es contempla que la joventut en les nostres societats europees pot acabar-se als 29 anys, seguint criteris com el de l’ocupació, l’edat en la qual es deixa la llar paterna o la independència econòmica completa (Eurostat, 2009)⁴.

Pel que fa a la forquilla d’edat dels infants, s’ha considerat pertinent en l’elaboració de la nova taxa de mantenir-se a la forquilla clàssica de 0-14 perquè, sociològicament parlant, la infància pròpiament dita es considera fins als 14-15 anys, i és que a partir dels 16 anys comencem a trobar canvis rellevants que indiquen el camí cap a la vida adulta: s’acaba l’escolarització obligatòria o es permet l’entrada al mercat de treball, per exemple⁵. A més a més, les dades de les NNUU per grups d’edat quinquenals s’agreguen de 10-14 i de 15-19, sense fer possible el tall als 15-16.

---

⁴ Eurostat (2009). *Youth in Europe, an statistical portrait*. Edició: European Commission Statistical Books, 2009. [Recurs en línia] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-78-09-920/EN/KS-78-09-920-EN.PDF (Data de consulta: 26/05/14)

⁵ *Ibid.*